

Vahekokkuvõte Põltsamaa valla huvihariduse ümberkorraldamise tegevustest

Sissejuhatus

Põltsamaa Vallavolikogu võttis 19.09.2024 vastu otsuse nr 1-3/2024/40 „Põltsamaa valla huvihariduse ümberkorraldamise kavatsus“, millega otsustati, et alustatakse Põltsamaa valla huvihariduse- ja tegevuse teenuse ümberkorraldamise ettevalmistamisega eesmärgiga leida huvihariduse ja- tegevuse teenuse osutamiseks Põltsamaa vallas mõistlik ja otstarbekas lahendus. Vallavalitsusele anti ülesandeks viia läbi vajalikud menetlused 30. aprilliks 2025.

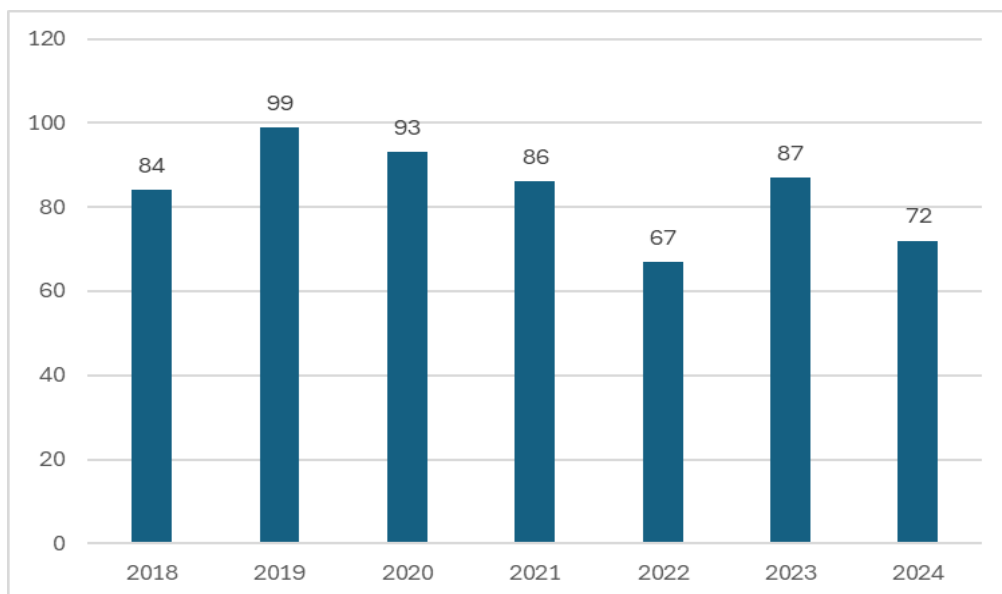
Huvihariduse ümberkorraldamine Põltsamaa vallas on olnud arutluse all pikemat aega ning selleks on erinevad põhjused tulenevalt erinevates arengudokumentidest ja uuringutest.

Põltsamaa valla arengukava peatüki 3.2 „Juhtimine“ tegevuste ja mõõdikute punkti 3.2.3. all on välja toodud vajaliku tegevusena kitsaskohtade leevendamiseks ja eesmärkide täitmiseks teenuste ajakohastamine ja vajaduspõhine ümberkorraldamine. Samuti on asjakohane valla organisatsioonide arendamine.

Teenuste ajakohastamise ja vajaduspõhise ümberkorraldamisega on Põltsamaa vald järjekindlalt ka tegelema. Läbi on viidud ümberkorraldused raamatukogude, rahvamajade, lasteaedade ja koolide juhtimises ja majandamises ning tänaseks on tekkinud reaalne vajadus üle vaadata ka kogu huvihariduse ja -tegevuse korraldus, et tagada teenuse jätkusuutlikkus.

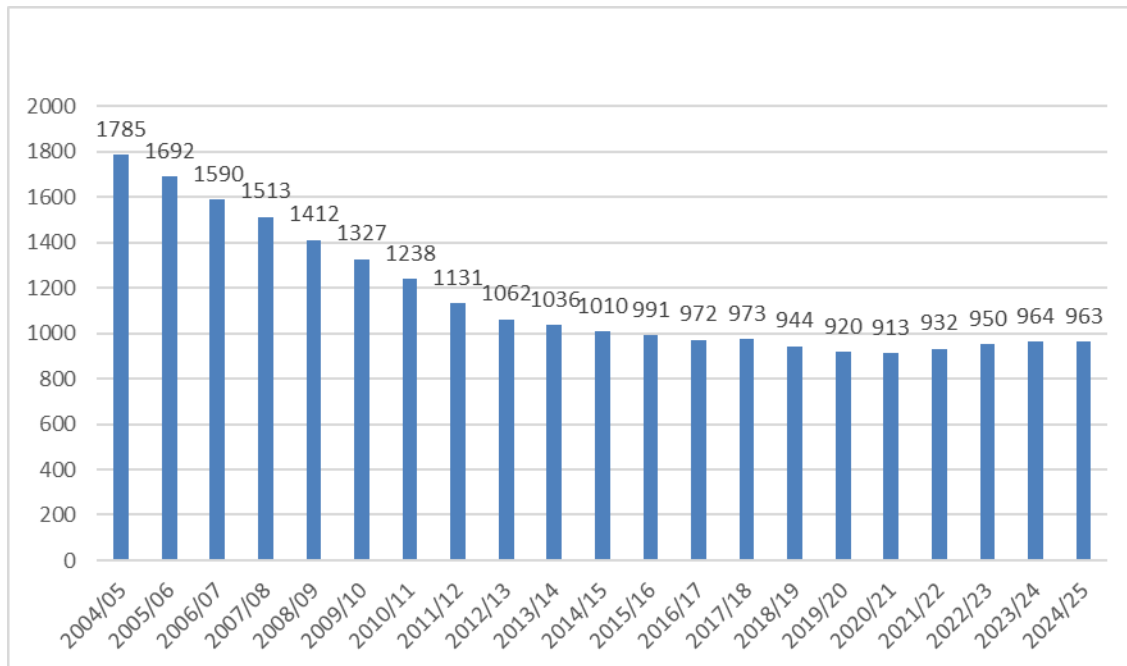
Vajadus valdkonna analüüsimiseks, muudatusteks ning visiooni ja strateegiliste eesmärkide püstitamiseks teenusemudeli pikaajalise toimimise tagamiseks on olemas – elanikkond väheneb, vananeb ning koos sellega vähenevad ka ressursid – raha, inimesed (juhendajad, õpilased, harrastajad). Ka üldine laste ja õpilaste arv viimastel aastatel vallas tõusnud ei ole.

Allpool toodud tabelis 1 on graafikuna kujutatud sündivus Põltsamaa vallas aastatel 2018-2024.

Tabel 1. Sündivus Põltsamaa vallas 2018 -2024

Tabelis 2 on välja toodud õpilaste arvu muutus Põltsamaa valla üldhariduskoolides aastatel 2004-2024.

Tabel 2. Õpilaste arvu muutus Põltsamaa valla üldhariduskoolide 2004-2024.

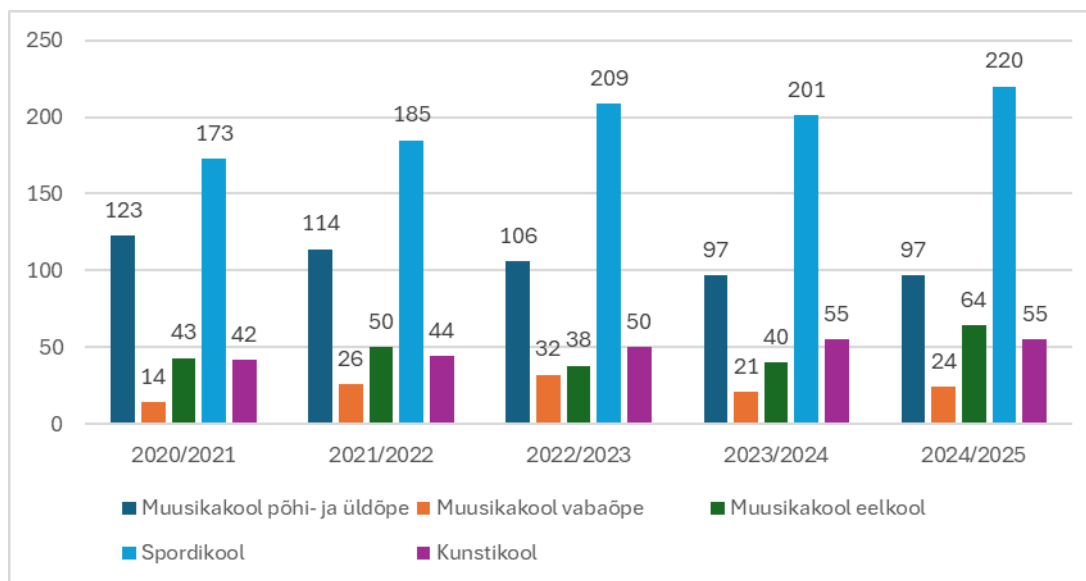
Tabelid näitavad, et laste arv, kellele huviharidust pakkuda, suurenemas ei ole.

Põltsamaa vallas pakutava huvihariduse iseloomustus

Huviharidus on vallas korraldatud segamudelina, st muusika-, kunsti- ja spordialast huviharidust pakuvad koolid kuuluvad erinevatele omanikele – Põltsamaa Muusikakool (registrikood 75003097) on ametiasutuse hallatav asutus, Sihtasutus Põltsamaa Sport (registrikood 90007786) hallatav spordikool on valla sihtasutuse hallatav asutus ja mittetulundusühingu Põltsamaa Kunstiselts (registrikood 80019551) hallatav kunstikool on erakool. Kõik huvikoolid saavad oma põhirahastuse Põltsamaa vallalt.

Allolevas tabelis 3 on välja toodud Põltsamaal tegutsevate huvikoolide õpilaste arvud alates 2020/21. õppeaastast.

Põltsamaa Spordikooli ja Põltsamaa Kunstikooli õpilaste arv on tõusnud. Põltsamaa Muusikakooli õpilaste arv on jagatud kolme eraldi grupp: põhi- ja üldõppe, vabaõppe ja eelkool. Põhi- ja üldõppe õpilased läbivad õppekava huvihariduse tasemel ning saavad kooli lõpetades tunnistuse ning oskused, mis võimaldavad neil jätkata õpinguid soovi korral erinevatel tasemetel muusika alal. Vabaõppe õpilased läbivad õpet huvitegevuse tasemel ning eelkoolis õpivad eelkoolialised lapsed ning algklasside õpilased. Muusikakooli põhi- ja üldõppe õpilaste arv on vähenenud, vabaõppe õpilaste arv on olnud kõikum ning eelkooliõpilaste arv on 2024/25. õppeaastal märgatavalt suurenenud. Ühtekokku õpib Põltsamaa Spordikoolis käesoleval aastal 220 õpilast, Põltsamaa Kunstikoolis 55 õpilast ning Põltsamaa Muusikakoolis kolme õppevormi peale kokku 185 õpilast.

Tabel 3. Huvikoolide õpilaste arv 2020-2024.

Põltsamaa huvikoolidele valla poolt eraldatud raha 2022-2024

	2022	2023	2024
Põltsamaa Muusikakool	351 800	346 051	364 210
SA Põltsamaa Sport spordikool	128 178	136 464	126 312
Põltsamaa Kunstiseltsi Põltsamaa Kunstikool	57 235	55 627	68 831
Kokku	537 213	538 142	559 353

Kõigis kolmes koolis on kehtestatud õppetasad, mida tasuvad lastevanemad. Põltsamaa Muusikakooli õppetasad on kehtestatud Põltsamaa Vallavallavolikogu poolt (<https://www.riigiteataja.ee/akt/425012023002>), spordikooli ja kunstikoolid on kehtestatud vastavalt SA Põltsamaa Sport nõukogu ja Põltsamaa Kunstiseltsi juhatuse poolt.

Lisaks finantseeritakse treenerite töötasu spordikoolis riigi poolt treenerite palgatoetuse näol. 2024. aasta septembrist ühtlustati õpetajate ja treenerite palgad kõikides huvikoolides. Magistrikraadiga õpetaja/kvalifitseeritud treeneri palga alammäär on 1 630 eurot. Rahaliste vahendite esitlemisel ei ole arvesse võetud hoonete kulusid.

Analüüsides ning uuringutest tulenevad lähtekohad ümberkorraldusteks

Teemat käsitlevad erinevad analüüsid, sh

- 1) OÜ Cumulus Consulting “Põltsamaa Vallavalitsuse ja selle hallatavate asutuste optimaalse piirkondliku struktuuri kujundamine” (2020),
- 2) kohalike omavalitsuste teenuste arendamise programmi raames läbi viidud “Põltsamaa valla huvitegevuse ja -hariduse ümberkorraldamise teenusdisaini analüüs” (2020-2021),
- 3) Mittetulundusühingu Hea hariduskorraldus analüüs „Põltsamaa valla huvitegevuse ja kultuuriteenuste tõhusa teenusmudeli prototüübi väljatöötamine” (2024).

Kõik eelpool nimetatud dokumendid on leitavad Põltsamaa valla kodulehelt www.poltsamaa.ee.

Et tagada ressursside optimaalseim ja tõhusaim kasutus ning teenuste mitmekesisus ja vajalikud uuendused kasutajate vajadustele ja ootustele vastamiseks, on eeltoodud analüüsid pakutud välja mitmeid lahendusi selle saavutamiseks.

Põltsamaa valla eelarvestrateegia 2025-2028 (leitav Põltsamaa valla kodulehelt www.poltsamaa.ee) kohaselt on Põltsamaa valla eelarve pingeline – ebakindel majandus- ja poliitiline keskkond seab väljakutseid valla eelarvele. Seetõttu on oluline kõigi valla struktuuride ja teenuste optimaalne töökorraldus.

Haldusreformi järgselt on Rahandusministeeriumi toetatud nõustamise raames MTÜ Revident koostanud analüüsi „Vallavara majandamise korraldamine ja selle võimaluste, juhtimismudeli(te) analüüs“ (2018, <https://www.poltsamaa.ee/uuringud>). Analüüsis on tehtud ettepanekud edasisteks tegevusteks valla organisatsioonide arendamisel, sh on välja toodud, et vajalik on hinnata võimalust vähendada valla avalike ülesannete täitmisel organisatsioonilist mitmekesisust ja/või konsolideerida samatüübilisi ja sama rolliga organisatsioone, et tagada ülesannete täitmise parem tõhusus ja koordineerimine. Lisaks on analüüsis välja toodud, et vajalik oleks kujundada organisatsioonilised lahendused (võimekuste konsolideerimine).

Lisaks eeltoodud põhjustele on Põltsamaa Kunstiselts 04.08.2023 saadetud kirjas teinud ettepaneku, et kunstikool võiks olla ametiasutuse hallatav asutus (registreeritud dokumendiregistris 04.08.2023 nr 10-3/2023/1624-1 all). Põltsamaa Vallavalitsus on taotluse saabumisest alates tegelenud lahenduste otsimisega kunstihariduse pakkumise jätkamiseks hallatava asutusena.

SA Põltsamaa Sport asemel hallatava asutuse loomine on haldusreformi järgselt ja 2023. aastal korduvalt teemaks olnud Põltsamaa Vallavalitsuse istungitel (protokollid registreeritud dokumendiregistris 16.10.2023 nr 2-1/2023/33 all, 23.10.2023 nr 2-1/2023/34 all). Teemat on arutatud SA Põltsamaa Sport nõukogu ja juhatusega, samuti Põltsamaa kultuurikeskuses 21.11.2023 toimunud spordivaldkonna teemalisel kohtumisel (registreerimisleht ja memo registreeritud dokumendiregistris 22.03.2024 nr 10-3/2024/674-1 all).

Tegevused huvihariduse ümberkorraldamiseks 2024. aastal

Huvihariduse ja -tegevuse pakkumiseks on 2024. aasta I poolaastal vallavalitsuses arutatud erinevaid alternatiive, muuhulgas jätkamine kolme eraldi allasutusena (spordi-, muusika-, kunstikool), kahe allasutusena (spordikool ning muusika- ja kunstikool), spordikooli jätkamine sihtasutusena. Lisaks on arutluse all olnud noortekeskuse ja koolide huviringide korraldamise liitmine huvikooliga jm alternatiivid. Siiski ei viinud need arutelud praktiliste ümberkorraldusteni.

2024. aasta septembris võttis Põltsamaa Vallavolikogu 19.09.2024 vastu otsuse nr 1-3/2024/40 „Põltsamaa valla huvihariduse ümberkorraldamise kavatsus“, et liikuda huvihariduse ümberkorraldamisega edasi, sest vajadus selle järele oli selgelt olemas.

Pärast Põltsamaa Vallavolikogu poolt 19.09.2024 vastu võetud otsust moodustas vallavalitsus oma 21.10.2024 korraldusega nr 2-3/2024/2028 täitevorgani juurde ajutise komisjoni, mille eesmärgiks oli tagada ümberkorraldusprotsessi sujuvus, huvigruppide kaasamine ja parima

lahenduse välja töötamine huvihariduse- ja tegevuse korraldamiseks. Komisjon koostab tööplaani ja koostab ning korraldab protsessi.

Komisjonis on 12 liiget:

- 1) Karro Külanurm, vallavanem, komisjoni esimees;
- 2) Gerli Räni, Põltsamaa Kunstiseltsi kunstikooli juhataja;
- 3) Margus Metsma, Sihtasutus Põltsamaa Sport juhatuse liige;
- 4) Tuuli Jukk, Põltsamaa Muusikakooli direktor;
- 5) Ehtel Valk, kultuurispetsialist
- 6) Sigrid Maansoo, rahandusosakonna juhataja;
- 7) Indrek Eensalu, volikogu esimees;
- 8) Silja Peters, haridus- ja kultuuriosakonna juhataja;
- 9) Merle Mölder, hariduskomisjoni esimees;
- 10) Lea Grünvald, noorsootöö- ja tervisedendusspetsialist;
- 11) Johanna Andruse, volikogu liige;
- 12) Iti Tõnts, noortevolikogu esimees.

Komisjon moodustati põhimõttel, et oleksid kaasatud nii vallavolikogu, noortevolikogu, huvikoolide esindajad kui ka valdkonnaga seotud ametnikud.

Komisjon kogunes esimest korda 16.10.2024, juba enne lõplikku kinnitamist. Koosoleku päevakorras oli aja- ja tööplaani kinnitamine.

Esialgne tööplaani kinnitati järgmiselt:

- 1) 23.10 – aja- ja tegevusplaani tutvustamine kultuurikomisjonile, hariduskomisjonile, Põltsamaa Muusikakooli hoolekogule, SA Põltsamaa Sport nõukogule, Põltsamaa Kunstiseltsi juhatusele, noortekeskusele, koolide juhtkondadele.
- 2) 30.10 - Avalik temaatiline arutelu huvirühmade ja kogukondadega (võimalikud mudelid, + ja - kaardistamine).
- 3) Detsember 2024 - eelnõu väljatöötamine.
- 4) Jaanuar-veebruar 2025 – eelnõu I ja II lugemine volikogus.
- 5) Märts-aprill (august) 2025 – rakendamine (sisuline ettevalmistus valitud mudelile).

Töö käigus on esialgne tööplaani veidi muutunud. 23.10.2024 kohtumise tulemusena lisati kavasse veel teine avalik arutelu 19.11.2024, mille tulemusena 20.10.2024 avalikul arutelul käsitleti teemat üldisemalt ja tehti rühmatöid ning mudelite hindamiseni jõuti 19.11.2024 toimunud avalikul arutelul.

Huvihariduse ümberkorraldamisega seotud tegevuste kajastamiseks seati sisse alaleht Põltsamaa valla veebilehele <https://www.poltsamaa.ee/huviharidus>. Veebilehele on lisatud õigusaktid, avalike arutelude materjalid ja juhtrühma protokollid.

Juhtrühma koosolekud on toimunud 16.10.2024 (protokoll registreeritud dokumendiregistris 26.11.2024 nr 2-6/2024/7), 28.10.2024 (protokoll registreeritud dokumendiregistris 26.11.2024 nr 2-6/2024/8), 04.11.2024 (protokoll registreeritud dokumendiregistris 26.11.2024 nr 2-6/2024/9), 07.11.2024 (protokoll registreeritud dokumendiregistris 26.11.2024 nr 2-6/2024/10), 11.11.2024 (protokoll registreeritud dokumendiregistris 26.11.2024 nr 2-6/2024/11), 25.11.2024 (protokoll registreeritud dokumendiregistris 26.11.2024 nr 2-6/2024/12), 05.12.2024 (protokoll registreeritud dokumendiregistris 17.12.2024 nr 2-6/2024/13).

11.11.2024 juhtrühma koosolekul valiti välja mudelid, mida avalikul arutelul arutada:

Mudel A – Põltsamaa huvikool (muusikakool, kunstikool, spordikool);

Mudel B – Põltsamaa Kunstikool jätkab MTÜna;

Mudel C – Muusikakooli juurde liidetakse kunstikool;

Mudel D – Põltsamaa Kunstikool eraldi hallatava asutusena.

30.10.2024 toimus arutelu Põltsamaa Kultuurikeskuses, kus tegi ettekande Põltsamaa valla huvitegevuse ka kultuuriteenuse mudeli MTÜ Hea hariduskorraldus esindaja hetkeseisust Põltsamaa valla huvihariduses. Seejärel viidi läbi rühmatööd, kus kohaletunud arutlesid Põltsamaa valla huvihariduse- ja tegevuse arendamise, ideaalse teenusmudeli ja selle saavutamise võimaluste üle.

19.11.2024 toimus arutelu Põltsamaa Muusikakoolis, kus tegid ettekande vallavalitsuse ametnikud rahvastikuprognosist, õpilaste arvudest ja selle muutusest ning eelarvest. Samuti kõnelesid huvikoolide juhid oma tegevusest. Anti ülevaade selles, mida on vaja selleks, et luua hallatav asutus (dokumentatsioon, juhtimine jms).

Arutelule pandi 4 võimalikku mudelit millega edasi liikuda:

Mudel A – Põltsamaa huvikool (muusikakool, kunstikool, spordikool);

Mudel B – Põltsamaa Kunstikool jätkab MTÜna;

Mudel C – Muusikakool ja kunstikool liituvad;

Mudel D – Põltsamaa Kunstikool eraldi hallatava asutusena.

Rühmatööna paluti välja tuua kõigi mudelite plussid ja miinused.

Juhtrühma arutas avaliku arutelu kokkuvõtteid 25.11.2024 ja 05.12.2024 koosolekul. Avalikul arutelul ei leidnud poolehoidu mudelid A ja B. Neid variante võimaliku lahendusena kaaluma ei hakatud.

Vaagiti variantide C ja D vahel.

Mudeli C – Põltsamaa Muusikakooli juurde luuakse kunstikool - kasuks otsustati järgmistel põhjustel:

1) Põltsamaa Muusikakooli juurde kunsti osakonna loomine on kõige lihtsam ja majanduslikult otstarbekam variant, sest kool on juba olemas ning vajalik on ainult olemasolevaid dokumente ajakohastada;

b) muusika- ja kunstikool ühise asutusena annab huviharidusele lisaväärtust ja loob uusi võimalusi;

c) kooli tulevik on kindlustatum; suuremal asutusel on suurem eelarve, rohkem võimalusi ja võimekust (projektid jms);

d) ressursside optimaalsem kasutamine (raamatupidamine, dokumendi haldussüsteem, sekretär);

e) IKT ühtne haldamine;

f) juhile väärilisem palk;

g) lapsevanemale üks infoväli ja arve;

h) õppetasude kehtestamine ühtsetel alustel;

c) praeguse kunstiseltsi hallatava kunstikooli töötajatele saab teha otsepakkumise uude asutusse tööle asumiseks.

Komisjon arutas ka **SA Põltsamaa Sport** muutmist allasutuseks. Leiti, et selline ümberkorraldus oleks mõistlik ja otstarbekas, kuna

- 1) SA Põltsamaa Sport saab peaaegu täielikult oma rahastuse Põltsamaa valla eelarvest (va treenerite palgaraha toetus)

2) tegevus on allasutusena läbipaistvam ja hõlpsamini kontrollitav.

Sihtasutuse ülesanded on laiemad kui ainult spordialase huvihariduse andmine, hõlmates sporditegevuse korraldamist Põltsamaa vallas, kuid ka neid ülesandeid saab edukalt hallatava asutusena täita.

05.12.2024 otsustas ajutine komisjon teha ettepaneku jätkata ümberkorraldust järgmiselt:

- 1) moodustada Põltsamaa Muusikakoolist ja Põltsamaa Kunstikoolist üks hallatav asutus st laiendatakse muusikakooli tegevust luues sinna juurde kunstiharu;
- 2) panna ühendasutusele nimeks Põltsamaa Muusika- ja Kunstikool;
- 3) muuta SA Põltsamaa Sport omandivorm sihtasutusest hallatavaks asutuseks.

Ajutise komisjoni otsusest tulenevalt on Põltsamaa Vallavalitsusel vajalik ümberkorraldustega jätkamiseks valmistada ette järgmised tegevused:

- 1) valmistada ette Põltsamaa Muusikakooli põhimääruse muutmise eelnõu (kool nimetatakse ümber Põltsamaa Muusika- ja Kunstikooliks ning lisatakse kunstihariduse andmisega seotud sisulised muudatused) ja esitada vastav eelnõu 2025. aasta veebruari volikogu istungile.
- 2) põhimääruse muutmise järel viia läbi vestlused Põltsamaa Kunstikooli personaliga üle minemiseks tööle Põltsamaa Muusika- ja Kunstikooli;
- 3) teavitada muudatustest Haridus- ja Teadusministeeriumit ning esitada kinnitamiseks kunsti õppekavad;
- 4) ajakohastada hiljemalt 31.08.2025 kooli dokumendid viies need muutustega vastavusse;
- 5) teavitada seotud osapooli (lastevanemad, õpilased, teised omavalitsused, teised hallatavad asutused) sisulistest muutustest muusika- ja kunstihariduse pakkumisel.

SA Põltsamaa Sport hallatavaks asutuseks muutmise küsimuses jätkatakse veel arutelusid erinevate osapooltega.

Kokkuvõtte koostaja: haridus- ja kultuuriosakonna juhataja Silja Peters.